

Pensioenen nauwelijks verhoogd: niet alleen lage rente zit fondsen in de weg, ook zijn er zorgen over het nieuwe stelsel

De pensioenen bij de vijf grootste fondsen van Nederland gaan volgend jaar niet tot nauwelijks omhoog. De lage rente speelt de fondsen parten, en ze willen in de aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel geen risico nemen.

Hessel von Piekartz

is politiek verslaggever van de Volkskrant en schrijft over pensioenen en sociale zekerheid.

30 november 2024

Ieder jaar moeten Nederlandse pensioenfondsen bepalen of het verantwoord is om de pensioenen te laten stijgen en ze, als het even kan, in de pas te laten lopen met de prijzen en de lonen. En ieder jaar is dat geen sinecure: de fondsen moeten kijken naar de ontwikkelingen op de financiële markt en rekening houden met de gezondheid van het eigen fonds.

Die berekening is er niet makkelijker op geworden nu de fondsen zich ook moeten voorbereiden op een overgang naar het nieuwe stelsel. Om die transitie, die alle fondsen voor januari 2028 moeten hebben afgerond, zo soepel mogelijk te laten verlopen en te voorkomen dat mensen erop achteruitgaan, is het extra belangrijk dat de boel op orde is.

Terughoudend

Het is een van de redenen dat de fondsen dit jaar zeer terughoudend zijn met verhogen. Het ABP, met 3,1 miljoen deelnemers het grootste pensioenfonds van Nederland, kwam donderdag als laatste grote fonds met zijn zogenoemde indexatiebesluit. Daaruit blijkt dat de pensioenen volgend jaar met 1,84 procent omhoog gaan. En dat is niet genoeg om de inflatie bij te benen, die van oktober 2023 tot afgelopen oktober ruim 3,5 procent bedroeg.

Toch is het ABP zeker niet ontevreden met de geringe verhoging. Hun deelnemers komen er in vergelijking met andere fondsen nog goed van af. Bpfbouw (750 duizend deelnemers) presenteerde een verhoging van 0,75 procent, het fonds voor de metaal- en techindustrie PME (600 duizend deelnemers) kwam met 0,3 procent. Bij metaalfonds PMT (1,3 miljoen deelnemers), komt er zelfs helemaal niets bij. Dat geldt ook voor zorgfonds PFZW, met 2,9 miljoen deelnemers het op een na grootste pensioenfonds.

Lage rente

De fondsen hebben last van dezelfde plaag: de lage rente. In een poging de economie wat op gang te helpen, besloot de Europese Centrale Bank (ECB) dit jaar meermaals tot een renteverlaging. Een lagere rente betekent voor de fondsen minder rendement over het pensioengeld, en om de pensioenen ook in de toekomst te garanderen moeten de fondsen meer geld in kas houden.

Het kan niet los worden gezien van de overgang naar het nieuwe stelsel. De dalende rente betekent namelijk niet dat het plots slecht gaat met de fondsen; in principe bieden hun buffers

nog ruimte voor een verhoging en bovendien gelden er in aanloop naar het nieuwe systeem juist soepelere regels.

Maar met het nieuwe stelsel in het vooruitzicht, is verhogen extra risicovol omdat er een flinke buffer nodig is. Om te voorkomen dat bepaalde leeftijdsgroepen er in het nieuwe stelsel op achteruitgaan, moeten zij worden gecompenseerd met extra geld. Bovendien moet er een nieuwe reserve worden aangelegd om tegenvallers in de toekomst op te vangen.

Voor zorgfonds PFZW, dat al per 2026 wil overgaan, is een 'gezonde financiële positie' in aanloop naar het nieuwe stelsel de voornaamste reden om niet te verhogen.

Het legt een kwetsbaarheid bloot waarvan de fondsen zich terdege bewust zijn: hoe de overgang straks verloopt is onder meer afhankelijk van economische omstandigheden, en die zijn behoorlijk onzeker. Zo zijn verdere renteverlagingen niet uitgesloten.

Rechtszaken

Het is niet de enige zorg voor de fondsen. Afgelopen week werd bekend dat er voor het eerst een rechtszaak is aangespannen tegen een pensioenfonds vanwege de overgang naar het nieuwe stelsel. Gepensioneerd havenloods Richard Gorter (84) [maakte in NRC bekend](#) dat hij naar de rechter stapt omdat hij vindt dat hij langer de tijd moet krijgen om te reageren op de plannen van zijn fonds.

Nu krijgen deelnemers in principe één maand de tijd om zich te informeren over de overgang naar het nieuwe stelsel. Te weinig, meent Gorter, wiens fonds per januari als eerste overgaat. Hij vindt dat deelnemers drie maanden de tijd moeten krijgen om zich voor te bereiden.

Het is mogelijk de voorbode van een golf juridische procedures rond de overgang naar het nieuwe stelsel waar al langer voor wordt gewaarschuwd. [Zo vreesde de Raad voor de Rechtspraak al](#) dat er een golf aan procedures komt als de pensioenen van vele miljoenen mensen worden overgezet. Zelfs als een klein deel van hen naar de rechter stapt trekt dat al een zware wissel: het is de vraag of de rechtspraak dat aan kan.

Signalen over problemen

Ook NSC-Kamerlid en voormalig fondsbestuurder Agnes Joseph wijst er steevast op dat de pensioenwet 'juridisch onwijs kwetsbaar' is omdat de inspraak van mensen niet goed is geregeld en de overgang volgens haar ook raakt aan het eigendomsrecht.

Deze maand liet Joseph opnieuw van zich horen toen ze in een debat haar partijgenoot minister van Sociale Zaken Eddy van Hijum hard aanviel. Joseph verweet Van Hijum dat hij niet luistert naar zorgen en bezwaren rond het nieuwe stelsel, waarover ze naar eigen zeggen zelf nog 'dagelijks signalen' krijgt. De overgang zou volgens haar zelfs kunnen uitdraaien op een nieuwe toeslagenaffaire. Van Hijum vond die kritiek onterecht en zegt de pensioenwet, die de overgang naar het nieuwe stelsel regelt, met 'open oog en oor voor signalen' uit te voeren.

De praktijk stemt intussen nog niet bepaald gerust. Nu de eerste echte test voor het nieuwe stelsel eraan komt en de eerste fondsen per januari overstappen, blijkt dat de complexiteit van de operatie behoorlijk in de weg zit. Waar een jaar terug nog 25 fondsen van plan waren om bij de eerste mogelijkheid over te gaan, zijn dat er nu nog maar drie.